

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Strasbourg, 22 September 2025

MIN-LANG (2025) IRIA 6
Czech language version

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

**Information Document
on the implementation of the
Recommendations for Immediate Action
based on the 5th monitoring cycle**

Submitted by Czechia

on 22 September 2025

ČESKÁ REPUBLIKA

Informace o provádění doporučení pro okamžitá opatření

Česká republika předkládá Informace o provádění doporučení pro okamžitá opatření (dále jen „zpráva“) zahrnutých v Páté hodnotící zprávě Výboru expertů Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, která byla představena Výboru ministrů Rady Evropy v souladu s článkem 16 Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (dále jen „Charta“).¹ S cílem poskytnout ucelenější přehled nejnovějšího vývoje Česká republika rovněž poskytuje informace o provádění úzce souvisejících Doporučení Výboru ministrů přijatých dne 1. července 2024.² Zpráva se vztahuje na období od roku 2024 do 1. září 2025.

Úvod

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku:

Navrhnout a provádět strategii a akční plán pro uplatňování Charty pro každý regionální nebo menšinový jazyk

Od poslední zprávy Česká republika pokračuje v podpoře národnostně menšinových jazyků a kultur národnostních menšin, včetně programů na podporu integrace romské menšiny, a to zejména prostřednictvím dotačních programů ze státního rozpočtu.

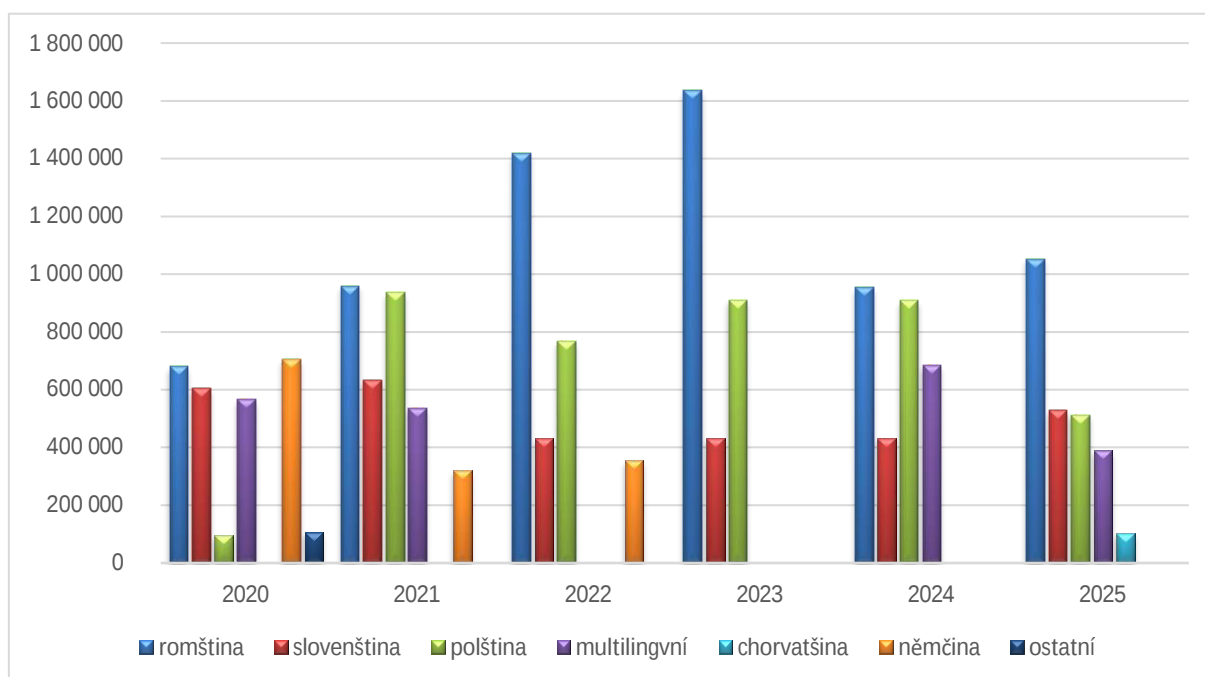
Regionální či menšinové jazyky jsou pak zvláště podporovány především **dotačními programy** Úřadu vlády České republiky, Ministerstva kultury a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Úřad vlády České republiky nadále vyhláší každoroční výzvu k podávání žádostí zaměřených na podporu efektivní implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Tato výzva představuje strategický nástroj, prostřednictvím kterého Úřad vlády ČR, resp. Česká republika, naplňuje ustanovení Charty. Tento program zahrnuje:

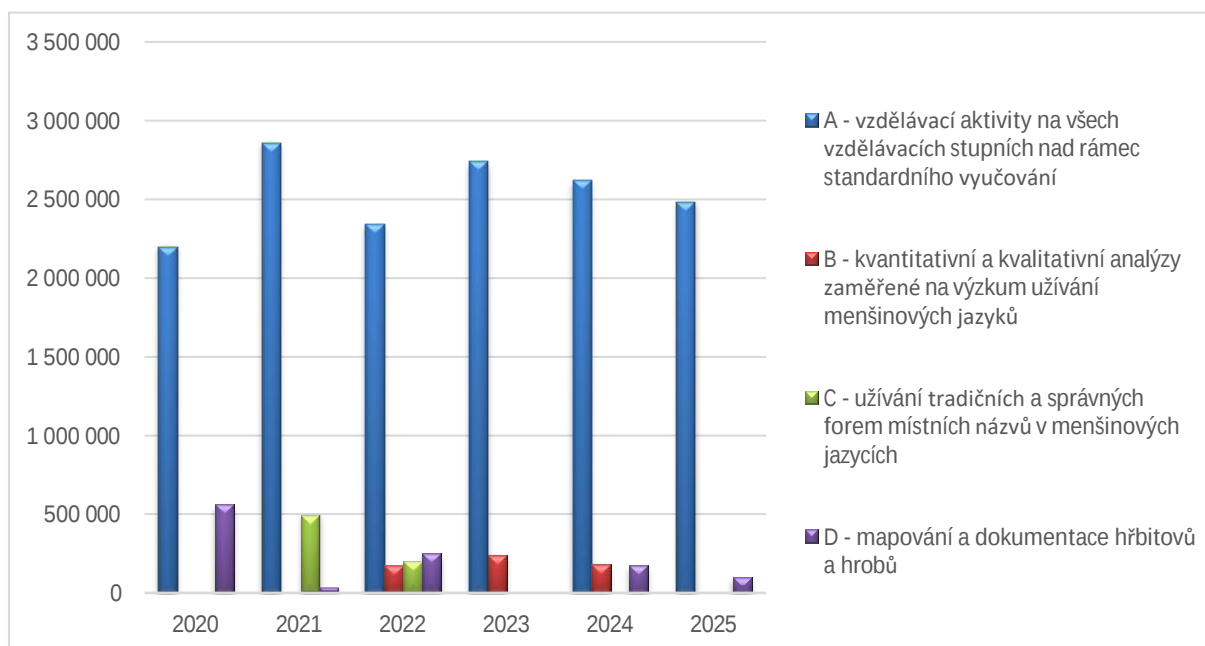
Graf č. 1 Podpora jazyků v rámci programu zaměřeného na implementaci Charty (2020-2025)

¹ Zpráva Výboru expertů představená Výboru ministrů Rady Evropy v souladu s článkem 16 Charty, Pátá hodnotící zpráva, Česká republika, Štrasburk 6. dubna 2024, k dispozici na: <https://rm.coe.int/czechiaecrm15-en/1680afb27b>

² Doporučení CM/RecChL(2024)3 Výboru ministrů pro členské státy týkající se provádění Evropské charty regionálních či menšinových jazyků, k dispozici na [https://search.coe.int/cm/#\[%22CoEIdentifier%22:\[%220900001680b0942e%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm/#[%22CoEIdentifier%22:[%220900001680b0942e%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]})

Graf č. 2 Počty projektů podle tematického okruhu (2020-2025)

Jak plyne z přiložených grafů, nejvíce podporovaným menšinovým jazykem je dlouhodobě romština, dále pak polština se slovenštinou. Méně často pak byly podporovány projekty zaměřené na němčinu (naposledy v roce 2022). V roce 2025 byl naopak po více jak pěti letech podpořen projekt zaměřený na moravskou chorvatštinu. Je však nutné dodat, že počty podpořených projektů zaměřených na jednotlivé národnostně menšinové jazyky jsou závislé na počtu a typu žádostí, které Úřad vlády ČR obdrží. Cílem Úřadu vlády ČR je podpořit co nejvíce projektů předložených do daného dotačního programu.

Mezi podporovanými aktivitami naprosto dominují projekty zaměřené na vzdělávací aktivity na všech vzdělávacích stupních nad rámec standardního vyučování. Tyto projekty jsou často zaměřeny na děti a mládež a obsahují v sobě nejen seznámení se s národnostně menšinovým jazykem, ale často samotnou výuku národnostně menšinového jazyka zajišťovanou ze strany

samotných příslušníků národnostních menšin. Tyto iniciativy tak často nahrazují absenci daného národnostně menšinového jazyka v hlavním vzdělávacím proudu, zejména pak tedy romštinu.

Od roku 2022 již Úřad vlády ČR neobdržel žádnou žádost na podporu užívání tradičních a správných forem místních názvů v menšinových jazycích. Důvodem může být fakt, že označování místních názvů je relevantní zejména pro oblast Těšínska, kde je koncentrována polská národnostní menšina, a kde snaha o zavedení dvojjazyčných místních názvů probíhá přibližně od roku 2005. V těchto obcích tak může být poptávka již relativně saturována.

Od roku 2020 je v dotačním programu umožněno rovněž předkládat projekty týkající se dokumentace a mapování hřbitovů a hrobů jakožto významnou součást kultury národnostních menšin v České republice. Podpora v této oblasti je dostupná pro všechny národnostní menšiny zastoupené v Radě vlády pro národnostní menšiny. Od doby umožnění zaměření se na tuto oblast byl každoročně podpořen alespoň jeden projekt s tímto zaměřením, zpravidla související s německou menšinou. Podpořeny však byly i projekty zaměřené v této oblasti na slovenskou menšinu, v roce 2025 byl podpořen projekt zaměřený na mapování hřbitovů a hrobů moravských Chorvatů

Česká republika nemá v tuto chvíli vytvořenou samostatnou strategii nebo akční plán pro podporu národnostně menšinových jazyků. Podpora některých z jazyků chráněných Chartou je součástí širších strategických dokumentů, jako je např. Strategie rovnosti, participace a začlenění Romů (Strategie romské integrace) 2021 – 2030, která byla schválena usnesením vlády ze dne 10. května 2021 č. 447, a jejího revidovaného znění, schváleného usnesením vlády ze dne 12. února 2025 č. 101. Konkrétně se jedná o opatření „A.2.6 Zachování dotačního programu na podporu užívání romského jazyka a šíření informací v romském jazyce“, přičemž toto opatření i přímo odkazuje na závazky plynoucí z Charty.³

Strategickou a systematickou ochranu jazyka lze rovněž pozorovat na příkladu němčiny, jakožto menšinového jazyka. Dne 28. února 2024 vstoupilo v platnost doplnění Prohlášení České republiky v souladu s článkem 2 odst. 2 a článkem 3 odst. 1 Charty za účelem povýšit v České republice ochranu němčiny jako menšinového jazyka na nejvyšší úroveň, tedy podle části III Charty. V této souvislosti Rada vlády pro národnostní menšiny přijala dne 2. února 2025 usnesení č. 1/2025, kterým obnovila Pracovní skupinu pro možnost rozšíření ochrany německého jazyka částí III Evropské charty regionálních či menšinových jazyků ustanovenou usnesením Rady č. 226 ze dne 22. října 2019 s cílem vedení diskuze nad implementací rozšířené ochrany německého jazyka dle části III Charty.

První jednání obnovené pracovní skupiny proběhlo v dubnu 2025. Na jednání představili zástupci německé menšiny jimi vytvořený *Strategický a akční plán (2024-2028) pro plnění závazků České republiky v oblasti podpory německého jazyka v souladu s Evropskou chartou regionálních nebo menšinových jazyků a Rámcovou úmluvou Rady Evropy o ochraně národnostních menšin*. I přesto, že se nejedná o vládní strategický dokument, je ze strany dotčených orgánů státní správy vnímán jako zásadní dokument na základě, kterého v červenci a srpnu 2025 probíhaly, pod záštitou zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klárou Šimáčkovou Laurenčíkovou, bilaterální schůzky s dotčenými orgány státní správy. Cílem těchto schůzek je

³ Strategie rovnosti, participace a začlenění Romů (Strategie romské integrace) 2021–2030, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace) 2021–2030 a její revidované znění. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/zalezitosti-romske-komunity/uvod-5779/>

najít nejlepší řešení pro účinnou implementaci části III Charty nejen na německý jazyk, ale případně též na další jazyky chráněné Chartou.

Česká republika přistupuje k ochraně jazyků národnostních menšin odpovědně a v souladu s mezinárodními závazky i vnitrostátní legislativou. V rámci reformy rámcových vzdělávacích programů pro předškolní a základní vzdělávání je kladen důraz na poznávání kulturní a jazykové rozmanitosti současné společnosti a také rozvoji tolerance a vzájemné úcty a ohleduplnosti.

Aktuálně platný Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání umožňuje přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám, možnostem a potřebám a uvádí aktivity pro poznávání rozmanitosti kultur, při kterých se dítě přirozeným způsobem seznamuje s různými tradicemi a zvyky. Rovněž v novém Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (vydán 14.1.2025) je zařazeno přijímání osobnostní, kulturní, náboženské a jazykové rozmanitosti ostatních a podílení se na udržování regionálních tradic k očekávaným výsledkům učení. Vzdělávací obsah jazyka národnostní menšiny je tak možno integrovat do běžných vzdělávacích činností školy.

Dále Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání podporuje v rámci multikulturní výchovy rozvoj kulturních specifik národnostních menšin, poznání vlastního kulturního zakotvení porozumění odlišným kulturám. Obdobně se nový Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání zaměřuje na seznamování žáků s kulturou a jazyky menšin, na zkoumání rozmanitosti a propojenosti současného světa, poznávání rozdílů mezi lidmi a kulturami (průřezové téma Společnost pro všechny) a věnuje pozornost kulturní identitě a rozmanitost (klíčové kompetence kulturní). V rámci disponibilních hodin učebního plánu umožňuje zařazení volitelných či povinných vyučovacích hodin předmětu jazyka národnostní menšiny, a to dle zájmu žáků či rozhodnutí ředitelky a ředitelů škol. Vzdělávací obsah jazyka národností menšiny je možno integrovat i do jiných vyučovacích předmětů.

V Rámcových vzdělávacích programech pro obory středního vzdělání patří chápání a respekt k tradicím, zvykům a odlišným kulturním hodnotám jiných národů k cílům vzdělávání. Také v rámci disponibilních hodin učebního plánu pro střední školy umožňuje zařazení volitelných či povinných vyučovacích hodin předmětu jazyka národností menšiny, a to dle zájmu žáků nebo rozhodnutí ředitelky či ředitele školy. Opět tak lze vzdělávací obsah jazyka národností menšiny integrovat i do jiných vyučovacích hodin.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rovněž podporuje vzdělávací aktivity národnostních menšin, včetně romské menšiny, a to v rámci programů zaměřených na vzdělávací aktivity národnostních menšin na podporu integrace romské menšiny. Tyto programy jsou hlavním zdrojem šíření menšinových jazyků (např. romštiny) prostřednictvím volnočasových aktivit neziskových organizací, kdy se během těchto aktivit otevírá dětem možnost naučit se jazyk, komunikovat v něm, což vede k zachování jazyka a posílení identity a komunitních vazeb.

Německý jazyk

Doporučení Výboru expertů pro Českou republiku

Zajistit dostupnost dvojjazyčného vzdělávání v němčině od předškolního až po technické a odborné úrovni v příslušných okresech

Rozšířit používání němčiny ve vysílacích médiích

Předškolní, základní a střední vzdělávání

V České republice není výkaznictví o vzdělávání v jazyce národnostní menšiny v předškolním vzdělávání realizováno. Prostřednictvím projektů Tandem – česko-německé spolupráce mají mateřské školy např. v Karlovarském, Ústeckém nebo Libereckém kraji možnost zapojení do přeshraničních projektů mimo běžný vzdělávací systém. Tyto projekty podporují seznamování dětí s němčinou formou her, písniček, říkadel a společných aktivit s německými školkami (návštěvy, výměnné programy). V některých mateřských školách se němčina vyučuje jako volitelný jazykový kroužek.

V roce 2025 provedla Česká republika zásadní úpravy jazykového vzdělávání, které reagují na aktuální potřeby společnosti. V souvislosti s revizemi Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání bude němčina jedním ze tří preferovaných cizích jazyků v základním vzdělávání. Od školního roku 2027/2028 bude mít tedy klíčové postavení jako další cizí jazyk.

Ve školním roce 2024/2025 byla němčina druhým nejčastěji vyučovaným jazykem v základních a středních školách v České republice.

Dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je celková povinná časová dotace stanovena na 118 hodin týdně pro 1. stupeň (tj. 1 až 5. ročník; minimální počet hodin v 1. a 2. ročníku 18 hodin týdně, ve 3. až 5. ročníku 22 hodin týdně) a 122 hodin týdně pro 2. stupeň (tj. 6.-9. ročník, minimální počet hodin v 6. a 7. ročníku 28 hodin týdně, v 8. a 9. ročníku 30 hodin týdně).

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání stanovuje pouze minimální časovou dotaci pro výuku cizího jazyka: celkem 9 hodin v 1. až 5. ročníku a celkem 12 hodin v 6. až 9. ročníku. Školy si mohou časovou dotaci navýšit ve svém školním vzdělávacím programu.

Průměrný počet hodin německého jazyka a předmětů vyučovaných v německém jazyce je uveden ve školním vzdělávacím programu konkrétní školy. Liší se v jednotlivých předmětech i ročnících. Povinnost ředitele školy zveřejnit školní vzdělávací program způsobem umožňujícím dálkový přístup je stanovena školským zákonem s účinností od 1.9.2025. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy těmito údaji nedisponuje.

Pokud má škola povolení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o výuce některých předmětů v cizím jazyce, není pro absolvování této výuky potřeba žádost ze strany zákonných zástupců nezletilých žáků nebo zletilých žáků. Zároveň právní předpisy nestanoví minimální počty žáků, neboť se jedná o povinné předměty.

Tabulka č. 1 Základní školy, které vyučující alespoň nějaký předmět v německém jazyce

Název	Město	Ulice
Základní škola Marjánka, Praha 6, Bělohorská 52	Praha 6 - Břevnov	Bělohorská 417/52
Základní škola Zlín, Kvítková 4338	Zlín	Kvítková 4338
Základní škola německo-českého porozumění	Praha 8 - Střížkov	Střížkovská 32/27
Základní škola a Mateřská škola Děčín VI, Školní 1544/5	Děčín	Školní 1544/5
Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 4, K Milíčovu 674	Praha 4 - Háje	K Milíčovu 674/2
Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Svatoplukova 11	Olomouc	Svatoplukova 65/11
Základní škola, Chrvukinova 12	Ostrava	Chrvukinova 1801/12
Základní škola generála Zdeňka Škarvady, Ostrava-Poruba	Ostrava	Porubská 831/10
PORG Brno, gymnázium, základní škola a mateřská škola, o.p.s.	Brno	Mendlovo nám. 1/3
Základní škola Cheb	Cheb	Obětí nacismu 1127/16

V České republice fungují čtyři střední školy gymnaziálního typu, které nabízejí bilingvní výuku v němčině: v Liberci, v Praze a ve Znojmě. Konkrétně se jedná o:

- **Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec** – dlouhodobě nabízí bilingvní česko-německou výuku a spolupracuje s německými školami v rámci výměnných programů.
- **Gymnázium Thomase Manna, z.ú.** – výuku v německém jazyce zajišťuje v rámci výuky některých předmětů v cizím jazyce, tedy podle rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia, včetně rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vzdělávat některé předměty v cizím jazyce.
- **Rakouské gymnázium v Praze o.p.s.** – soukromá škola s bilingvní výukou, která se zaměřuje na podporu česko-rakouského porozumění, multikulturní prostředí, výměnné pobyty a exkurze do Rakouska.
- **Gymnázium Dr. Karla Polesného, Znojmo** – nabízí bilingvní česko-německou sekci a je známé svou spoluprací s rakouskými školami.

Základní škola německo-českého porozumění a Gymnázium Thomase Manna založené v roce 1991 zůstávají jedinými soukromými školami v České republice financovanými německou menšinou. Poskytují vzdělání českým a německým dětem. Základní škola německo-českého porozumění připravuje žáky na studium na osmiletém Gymnáziu Thomase Manna.

Nad rámec výše uvedených gymnázií je v České republice dalších 15 středních škol, které mají povolenou výuku některých předmětů v německém jazyce. Jedná se o střední odborné školy, např. zdravotnické, technické apod. Tyto školy mají povolení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výuce některých předmětů v německém jazyce.

V České republice zároveň existuje Německá škola v Praze s.r.o. (Deutsche Schule Prag), která je zahraniční školou a gymnáziem. Jedná se o střední školu, jejímž vyučovacím jazykem

je jazyk český s výukou vybraných předmětů v německém jazyce (od 1.9.2025 bude poskytovat výuku v základní škole).

V souvislosti s implementací ochrany němčiny částí III Charty proběhla v červenci 2025 bilaterální schůzka se zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a zástupci německé menšiny (za podpory Úřadu vlády ČR a zmocněnkyně vlády pro lidská práva). Na této schůzce byl diskutován výše zmíněný *Strategický a akční plán (2024-2028) pro plnění závazků České republiky v oblasti podpory německého jazyka v souladu s Evropskou chartou regionálních nebo menšinových jazyků a Rámcovou úmluvou Rady Evropy o ochraně národnostních menšin* a v něm obsažená opatření týkající se zpřístupnění a rozšíření podpory na všech stupních vzdělávání. Na základě této schůzky se pod záštitou zmocněnkyně vlády pro lidská práva uskuteční setkání (pravděpodobně v listopadu 2025) se zástupci samospráv dotčených okresů, jakožto zřizovatelů tamních škol, vybraných ředitelů základních a středních škol, Ministerstva školství, mládeže a výchovy a další aktérů. Předmětem tohoto setkání bude představení samotné Charty a jejich závazků a možností podpory ze strany orgánů státní správy ve smyslu finančním, metodologickém a organizačním, při zavádění a zpřístupnění výuky němčiny a vzdělávání v německém jazyce.

V České republice dále působí školy, na nichž se žáci připravují na složení Německého jazykového diplomu.⁴ Tyto školy jsou součástí celosvětové iniciativy Školy – partneři budoucnosti (v němčině zkracováno jako PASCH), kterou zajišťuje Spolkové ministerstvo zahraničí a realizuje Centrála pro zahraniční školství, Goethe Institut, Německá akademická výměnná služba a Pedagogická výměnná služba Stálé konference ministrů školství a kultury spolkových zemí Německa. K srpnu 2024 mezi DSD v České republice náleželo 29 subjektů.

Vysoké školství

Vysoké školy nabízejí studijní programy s germanistickou složkou tradičně dělené na učitelské, filologické a překladatelské. Pouze výjimečně byla implementace boloňských principů využita ke vzniku specifických studijních programů pojatých např. areálově nebo multi-/trans-/mezioborově.

Tabulka č. 2 Studijní programy a obory na vysokých školách zaměřené na studium němčiny

Název školy	Název fakulty	Obor
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Filozofická fakulta	Česko-německá areálová studia a germanistika
		Evropská teritoriální studia – ČR a německý mluvící země
		Německý jazyk a literatura
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství německého jazyka
		Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
Masarykova univerzita	Filozofická fakulta	Germánské jazyky
		Germánské literatury
	Pedagogická fakulta	Lektorství cizího jazyka – německý jazyk
	Filozofická fakulta	Německá literatura
		Německý jazyk

⁴ [Deutsches Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz = DSD](#)

		Německý jazyk a literatura
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Pedagogické asistentství německého jazyka a literatury pro základní školy
	Filozofická fakulta	Překladatelství německého jazyka
		Překladatelství románských a germánských jazyků
	Pedagogická fakulta	Učitelství cizích jazyků pro střední školy – německý jazyk
	Filozofická fakulta	Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy
Ostravská univerzita	Pedagogická fakulta	Učitelství německého jazyka a literatury pro základní školy
		Učitelství německého jazyka pro základní školy
		Němčina pro překlad
		Němčina pro odbornou a profesní komunikaci
		Německá filologie
		Německý jazyk
		Německý jazyk a literatura
Slezská univerzita v Opavě	Filozofická fakulta	Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
		Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy
		Korpusová lingvistika se zaměřením na konkrétní jazykovou skupinu (angličtina, němčina)
		Němčina
Technická univerzita v Liberci	Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě	Němčina pro školskou praxi
		Učitelství němčiny pro střední školy
		Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
Univerzita Hradec Králové	Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická	Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
		Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk
		Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství pro základní školy – německý jazyk
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	Pedagogická fakulta	Učitelství pro 2. stupeň základních škol – německý jazyk a literatura
		Interkulturní germanistika
		Interkulturní germanistika v česko-německém kontextu
		Německá filologie v česko-německém interkulturním kontextu
	Filozofická fakulta	Německé literatury
		Německý jazyk a literatura

		Německý jazyk a literatura pro 2. stupeň základních škol
		Německý jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
		Německý jazyk pro školskou praxi
		Učitelství cizích jazyků pro základní školy – německý jazyk
		Učitelství německého jazyka a literatury pro střední školy
Univerzita Karlova	Fakulta sociálních věd	Česko-německá studia
		Česko-německá studia / Deutsch-Tschechische Studien (jednooborové studium)
		Německá a středoevropská studia
	Filozofická fakulta	Germanoslavistika
		Germánské jazyky
		Germánské jazyky a literatury
		Germánské literatury
		Mezikulturní komunikace čeština – němčina / Interkulturelle Kommunikation und Translation Tschechisch – Deutsch
		Mezikulturní komunikace: čeština jako cizí jazyk - němčina
		Němčina
		Němčina pro mezikulturní komunikaci
	Fakulta humanitních studií	Německá a francouzská filosofie
	Fakulta sociálních věd	Německá a rakouská studia
		Německá a středoevropská studia
		Německá a středoevropská studia / Deutsche und Mitteleuropäische Studien
	Filozofická fakulta	Německý jazyk a literatura
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk a literatura s didaktikou
		Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
	Filozofická fakulta	Překladatelství a tlumočnictví – německý jazyk
		Překladatelství: čeština – němčina
		Tlumočnictví: čeština – němčina
	Pedagogická fakulta	Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy – německý jazyk
Univerzita Palackého v Olomouci	Pedagogická fakulta	Němčina se zaměřením na aplikovanou ekonomii
	Filozofická fakulta	Němčina se zaměřením na tlumočení a překlad
		Německá filologie
		Německé literatury
		Německý jazyk
	Pedagogická fakulta	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň základních škol
		Učitelství německého jazyka pro základní školy

Univerzita Pardubice	Fakulta filozofická	Německý jazyk pro hospodářskou praxi
		Německý jazyk pro školskou praxi
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	Fakulta humanitních studií	Německý jazyk pro manažerskou praxi
Západočeská univerzita v Plzni	Fakulta pedagogická	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
		Učitelství německého jazyka pro střední školy
		Učitelství německého jazyka pro základní školy

Němčina ve vysílacích médiích

Rozhlasové a televizní vysílání v menšinových jazycích je zpravidla podporováno zejména z programu Ministerstva kultury *Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin* či v *převážné míře v jazycích národnostních menšin*. V rámci tohoto programu je německá národnostní menšina podporována zejména prostřednictvím organizace Spolek Němců v Čechách, z. s., která tvoří, mj. příspěvky pro regionální vysílání pořadu *Sousedé* v Českém rozhlase.

Pořad *Sousedé* prostřednictvím reportáží a rozhovorů informuje posluchače o práci německých spolků v České republice, o výstavách, projektech a zajímavých událostech, které se týkají českých Němců a většinového obyvatelstva. Pořad se vysílá na všech regionálních stanicích Českého rozhlasu (13) každý pátek v 19:45 a délka jednoho dílu je 15 minut. V roce 2025 ani v nadcházejícím roce nebude možné prodloužit vysílací čas a navýšit počet premiér pořadu *Sousedé* na vlnách stanic Českého rozhlasu, a to z důvodu povahy vysílacího schématu, přiděleného výrobního rozpočtu a personálních kapacit.

V rámci televizního vysílání neexistuje v současné době samostatný pořad zaměřený na německou menšinu a německý jazyk. Pravidelně je však vysílán pořad *Babylon*. *Babylon* je dokumentární pořad České televize o cizincích žijících v České republice a o Češích žijících ve světě. Pořad je vysílán každý týden s časovou dotací 30 min. Součástí tohoto pořadu jsou také reportáže zaměřené na německou menšinu a německý jazyk.

V souvislosti s implementací ochrany němčiny částí III Charty byla v srpnu 2025 rovněž oslovena Rada pro rozhlasové a televizní vysílání a Český telekomunikační úřad. Tyto instituce zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková oslovila s žádostí o informace týkající se podpory národnostně menšinových jazyků ve smyslu udělováním licencí pro národnostně menšinové programy, podpory národnostně menšinových pořadů a vysílání, možnostmi přijímání vysílání ze zahraničních států apod.

Další závazky plynoucí z Charty pak budou řešeny na navazujícím jednání Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání Rady vlády pro národnostní menšiny, které je plánováno na podzim 2025.

Moravská chorvatština

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku týkající se moravské chorvatštiny

Prozkoumat a navrhnout způsoby výuky moravské chorvatštiny

Doporučení Výboru expertů týkající se moravské chorvatštiny

Prozkoumat a zavést způsoby výuky moravské chorvatštiny v běžném vzdělávání

Navrhnout a implementovat strategii a akční plán pro aplikaci Charty na moravskou chorvatštinu ve spolupráci se zástupci jejich uživatelů

Chorvatská národnostní menšina je jedna z nejméně početných národnostních menšin v České republice. Podle posledního sčítání lidu v roce 2021 se k chorvatské menšině (etniku) přihlásilo (i v kombinaci s jinou národností) 2 414 osob. Většina příslušníků chorvatské menšiny žije v Jihomoravském kraji, zejména v obci Jevišovka, kde se nachází Muzeum moravských Chorvatů.

Co se týká samotné výuky moravské chorvatštiny, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy neneviduje statistická data o výuce moravské chorvatštiny ve školách, ani zájem o její výuku. Výuku v moravské chorvatštině v mateřských, základních a středních školách by bylo možné zajistit dle vnitrostátní legislativy, jelikož právní úprava i kurikulární dokumenty vytvářejí prostor pro výuku moravské chorvatštiny v běžném vzdělávání, avšak k tomuto kroku nebylo, zejména z důvodu malého zájmu ze strany škol, přistoupeno. Aktivních uživatelů moravské chorvatštiny je dle informací, které poskytla zástupkyně Moravských Chorvatů Kasper Kopřivová, aktuálně 100. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání však umožňuje školám zařadit moravskou chorvatštinu jako další cizí jazyk.

Z komunikace se zástupcem moravských Chorvatů v Radě vlády pro národnostní menšiny Janem Kopřivou vyplynulo, že by teoreticky mohl být zájem o výuku moravské chorvatštiny v Základní škole v Jevišovce, kde je většina moravských Chorvatů koncentrována. Možnosti zavedení výuky moravské chorvatštiny v této základní škole bude předmětem dalšího vyjednávání. V jiných částech České republiky, vzhledem k nízkému počtu příslušníků dané menšiny, nepřichází výuka pravděpodobně v úvahu.

Chorvatština (bez daného dialektu) zůstává součástí některých studijních oborů na vysokých školách (viz Tabulka č. 3)

Tabulka č. 3 Studijní programy a obory na vysokých školách zaměřené na studium chorvatštiny

Název vysoké školy	Obor
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity	Chorvatský jazyk a literatura
	Jihoslovanská studia nebo Slavistika
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Jihoslovanská a balkanistická studia
Filozofická fakulta Univerzity Palackého	Nabízí studium jihoslovanských jazyků, včetně chorvatštiny, v rámci slavistických programů

Polský jazyk

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku týkající se polštiny

Novelizovaly příslušné právní předpisy s cílem nahradit 10% hranici týkající se používání regionálních nebo menšinových jazyků flexibilnějším a méně omezujícím opatřením

Doporučení Výboru expertů týkající se polštiny

Podporovat používání místních názvů v polštině tam, kde je poptávka

Upravit příslušnou legislativu s cílem nahradit 10% práh týkající se používání regionálních nebo menšinových jazyků flexibilnějším uspořádáním

Podmínky pro instalaci místních názvů a topografických značek v jazyce národnostní menšiny jsou stanoveny v § 29 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“). Podle tohoto ustanovení v obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce. O instalaci názvů a topografických značek v menšinovém jazyce musí požádat zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny nebo písemně spolek, který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce. Tyto podmínky zajišťují, aby místní názvy a topografické značky v menšinových jazycích byly instalovány v obcích, v nichž existuje skutečná a trvala vazba mezi menšinovým obyvatelstvem a daným místem. Vzhledem k tomu, že rozhodování o názvech ulic a jiných veřejných prostranství je výkonem samostatné působnosti obce, zastupitelstvu obce ani v případě, že uvedené podmínky splněny nejsou, nic nebrání tomu, aby z vlastní iniciativy k tomuto kroku (tj. uvádění názvů ulic i v jazyce národnostní menšiny) přistoupilo, pakliže bude mít za to, že to situace v konkrétní obci vyžaduje či to může podpořit místní národnostní menšina.

Název ulice či jiného veřejného prostranství se vždy v souladu s § 29 odst. 1 zákona o obcích uvádí v českém jazyce. Musí také odpovídat pravidlům spisovné češtiny a být dostatečně důstojný. Ulice a jiná veřejná prostranství se nepojmenovávají shodnými názvy. Název ulice nebo jiného veřejného prostranství musí být v rámci obce jedinečný a nesmí být také použito jmen žijících osobností veřejného života. V případech názvů odkazujících na historické události či osobnosti by měly být voleny názvy nezpochybnitelných a historicky ověřených skutečností a obec by se měla vyhnout užití názvů podporujících různé názorové proudy směřující k omezování práv a svobod občanů. Od roku 2018 rovněž existuje „Metodický pokyn k úpravě a přebírání jmen v jazycích národnostních menšin a vybraných nářečních oblastí s přihlédnutím ke specifice území Těšínského Slezska“, který slouží ke standardizaci geografických jmen nesídelních objektů i v jazycích menšin, příp. v nářečních tvarech. Navrhovatelem jmen je vždy obec, přičemž proces standardizace názvu probíhá na Českém úřadu zeměměřickém a katastrálním.

V roce 2020 Úřad vlády ČR provedl šetření s názvem „Užívání tradičních a správných forem místních názvů v jazycích národnostních menšin v Moravskoslezském kraji“⁵. Právě území Moravskoslezského kraje, zejména oblast Českého Těšína, je historicky hustě osídlena příslušníky polské národnostní menšiny, kteří na tomto území uplatňují svá menšinová práva, a to včetně užívání dvojjazyčných názvů obcí, jejich částí, ulic či jiných veřejných prostranství nebo označení budov veřejných orgánů. Z šetření vyplynulo, že v roce 2020 byly dvojjazyčné názvy v menšinovém jazyce užívány ve 25 obcích (z těch, které zaslaly svou odpověď v rámci šetření). Jednalo se tak téměř o všechny obce, které měly zřízen výbor pro národnostní menšiny. V daných obcích jsou také zpravidla dostupné mapy s tradičními a správnými formami místních názvů v jazyce národnostní menšiny nebo je národnostně menšinový jazyk užíván ve veřejném prostoru, např. prostřednictvím dvojjazyčného označení jiných objektů než prostranství a budov, jako jsou památníky či jiné historické objekty nebo podpora užívání dvojjazyčných nápisů na soukromých objektech.

V dubnu 2025 navštívila zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková oblast Těšínska, kde se setkala se zástupci polské národnostní menšiny. Na tuto návštěvu navázalo v červnu 2025 jednání mezi polskou národnostní menšinou a zástupci orgánů státní správy. V rámci jednání byla mj. diskutována problematika standardizace a využívání nářečních tvarů zeměpisných termínů v úředních názvech a mapách.

Česká republika zároveň nadále podniká praktické kroky, kterými podporuje obce s menšinovým obyvatelstvem, aby instalovaly místní názvy a topografické značky v jazyce národnostní menšiny. Obce mohou požádat o finanční podporu z programu na podporu efektivní implementace Charty, avšak jak bylo uvedeno výše, od roku 2022 Úřad vlády ČR žádnou žádost o tuto podporu neobdržel. Ministerstvo vnitra rovněž nabídlo/nabízí zástupcům polské národnostní menšiny možnost konzultace a mediace při řešení potenciálních problémů při zavádění dvojjazyčných názvů.

Vzhledem k tomu, že Ministerstvo vnitra dlouhodobě neeviduje jakýkoli zájem ze strany národnostních menšin týkající se změny podmínek, a vzhledem k tomu, že zastupitelstvo obce se může dobrovolně rozhodnout pro označování ulic v jazyce národnostní menšiny, která 10% hranici nesplňuje (viz § 84 odst. 2 písm. s) zákona o obcích), není v tuto chvíli nutné příslušný legislativní rámec měnit.

⁵ <https://www.vlada.cz/cz/ppov/nm/aktuality/vysledky-setreni-ohledne-naplnovani-evropske-charty-regionalnich-ci-mensinovyh-jazyku-v-moravskoslezskem-kraji-184622/>

Romský jazyk

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku týkající se romštiny

Prozkoumat a nabídnout výuku romštiny v hlavním vzdělávacím proudu

Doporučení Výboru expertů

Nabídnout výuku romštiny ve veřejném vzdělávání (jako předmět) ve spolupráci se zástupci uživatelů

Pokračovat v přijímání opatření ke zvýšení povědomí o výhodách podpory romštiny mezi jejími uživateli

Česká republika podporuje romský jazyk jako součást svého národního kulturního dědictví, bohužel, zájem o výuku romštiny, ale i pravděpodobný počet mluvčích romštiny nadále klesá. Podle posledních sčítání lidu klesá, resp. stagnuje, počet osob hlásících se k romské národnosti (s výjimkou osob, které se přihlásily k romské národnosti v kombinaci s jinou národností, kde byl při sčítání v roce 2021 zaznamenán značný nárůst). V případě počtu osob s romským mateřským jazykem je situace, bohužel, obdobná. Ve sčítáních lidu v letech 1991 a 2001 uvedlo romštinu jako mateřský jazyk 50,5 %, resp. 56,8 % všech osob, které se přihlásily k romské národnosti. V roce 2011 jich však bylo pouze 16,3 %. Na druhé straně, od sčítání lidu v roce 2001, v rámci, kterého měly poprvé osoby při sčítání lidu možnost zvolit víc než jeden mateřský jazyk, počet osob, které uvedly jako svůj mateřský jazyk romštinu, a osob, které se přihlásily k romskému a dalšímu mateřskému jazyku, vzrostl. V roce 2011 si až 41 087 osob zvolilo jako mateřský jazyk romštinu nebo romštinu v kombinaci s jiným jazykem. V roce 2021 to bylo 28 102 osob. V posledním sčítání se tak potvrdil klesající trend počtu osob, které se přihlásily jak pouze k romskému mateřskému jazyku (oproti roku 2011 klesl počet ze 4 919 na 4 280 osob v roce 2021), tak k romskému a jinému mateřskému jazyku (23 822 osob). K romštině jako svému mateřskému jazyku se tak v roce 2021 celkově přihlásilo 28 102 osob.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy neneviduje zájem o výuku romštiny v mateřských, základních a středních školách, ani nevede statistická data o její výuce.

V oblasti předškolního vzdělávání je čtenářská gramotnost jednou z klíčových rozvíjených kompetencí v mateřských školách, jedná se především o rozvoj obecných jazykových schopností jako např. řeči a výslovnosti. V současné době je velká pozornost věnována logopedii. Děti se potom prostřednictvím jazyka setkávají s kulturními rozdíly a odlišnostmi různých národů. Jiné jazyky, než je jazyk český, mohou být rozvíjeny jako doplňková nabídka prostřednictvím kroužků. Romština se objevuje ale spíše jako kulturní prvek, například v písničkách, říkadlech nebo při oslavách tradic než jako jazyk výuky.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání umožňuje školám zařadit romštinu jako další cizí jazyk. Romština může být na základních školách nabízena jako volitelný nebo nepovinný předmět, podobně jako jiné méně vyučované cizí jazyky. Rozhodnutí o zařazení výuky romštiny je plně v kompetenci ředitelky a ředitele školy, a závisí na zájmu žáků a rodičů, dostupnosti kvalifikovaného učitele, podmínkách školy.

Rozšiřování výuky romštiny na základních a středních školách obecně brání malý zájem rodičů a žáků nebo jejich obava z možné stigmatizace a nedostatek vyučujících romského jazyka.

V souvislosti s touto situací byly v ČR podniknuty kroky ke zvýšení povědomí mezi romskými rodinami o tom, že výuka romštiny nevede ke stigmatizaci, ale naopak může být zdrojem hrdosti, identity a úspěchu. Jako příklad lze uvést tematický vzdělávací materiál „Síla romských příběhů“, který byl distribuován do všech škol a za jehož přípravou stojí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy s Národním pedagogickým institutem nebo dotační program Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu integrace a romské menšiny.

Zároveň Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytuje podporu zavádění romštiny do hlavního vzdělávacího proudu, kdy zveřejňuje rámcovou osnovu pro výuku romského jazyka a další studijní materiály zveřejňované v souvislosti např. s Mezinárodním dnem Romů.

V souvislosti s revizí Rámcových vzdělávacích programů se budou moci žáci základních škol rovněž seznámit s romštinou v rámci vyučovacího předmětu Český jazyk a literatura. V rámci tohoto předmětu budou do modelových školních vzdělávacích programů zařazeny ukázky romských textů (starších i současných autorů) a k nim navazujících analytických a dalších úkolů, které povedou k tomu, že žáci budou schopni vnímat jazyk a jeho odlišnosti.

Jedinou institucí, kde je nadále romština základním vyučujícím jazykem představuje obor Středoevropská studia: romistika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zde se studenti učí severocentrální i olašský dialekt, jazykovou gramatiku, historii, kulturu a literaturu Romů.

Navzdory tomu, že podpora systematické výuky romštiny je stále nedostačující, zůstává tento jazyk v tradičních romských komunitách zčásti hlavním prostředkem komunikace. Postupně se zhoršující znalost romštiny mezi Romy je tak problémem spíše ve větších městech, kde jsou příslušníci této menšiny více rozptýleni mezi většinovým obyvatelstvem.

Studium a výuku romského jazyka organizují některé romské a proromské nevládní organizace. V Praze romštinu vyučuje například Nová škola, o.p.s. Ta v roce 2025 realizuje on-line kurz romštiny pro pokročilé v časové dotaci 80 vyučovacích hodin. Kurz je určen pro širokou veřejnost, především pro absolventy kurzů romštiny pro začátečníky anebo pro částečné rodilé mluvčí romštiny. Organizace Nová škola, o.p.s. rovněž nabízí individuální konzultace romštiny s časovou dotací 24 hodiny.

Kroužky v romštině, na které obvykle dochází asi 20 dětí, nabízí i občanské sdružení Amaro suno - feder dživipen, z.s. Organizace KHER, z.s. pořádá kroužky pro děti zaměřené na čtení a psaní v romštině a také na podporu různých jazykových kompetencí. Tato organizace rovněž zorganizovala semináře pro učitele a další pedagogické pracovníky na českých školách s cílem zvýšit povědomí o romském jazyce.

Všechny uvedené organizace jsou zpravidla podporovány v rámci dotačního programu Úřadu vlády ČR na podporu implementace Charty.

Kurzy romštiny mohou pomoci (nejen) romským rodinám vnímat romštinu jako kulturní bohatství, které může posílit jazykovou identitu, nikoliv jako stigma, což může vést k ochotě rodičů zapojit se do školních aktivit. Přesto mezi překážky lze nadále řadit nízkou poptávku

žáků a rodičů, nedostatek kvalifikovaných učitelů i metodických materiálů, obavy z diskriminace a nejednotnost jazyka, jelikož existuje více dialektů.

V dotačním programu Ministerstva kultury týkající se podpory integrace romské menšiny mohou být podpořeny i projekty, které jsou zaměřené na literární aktivity, tj. nejen soudobou romskou poezii a prózu, ale i překladovou literaturu nebo výzkumné projekty zabývající se jazykovědným výzkumem či odborné studie s touto tematikou. Zároveň je pak romština podporována v rámci dalších aktivit podpořených organizací, včetně např. romských divadelních skupin. Ty mají výrazný potenciál udržovat romský jazyk stále živý a v bezprostředním kontaktu s romskou menšinou. Příkladem takových představení jsou inscenace Dajori a Pal e marik'la. Právě inscenace Dajori (Maminka), která byla podpořena také Úřadem vlády ČR, se těší velké oblibě nejen mezi příslušníky romské menšiny, ale i široké veřejnosti. Inscenace je monodramatem, které mapuje příběhy i témata romských žen na pozadí základních historických milníků 20. století. Scénář kombinuje jak dramatizaci existujících literárních děl, tak i vyprávěných osobních příběhů, které literárně zpracovány nebyly s využitím autentických dobových dokumentů. Celkem čtyři hrdinky v osobě jediné herečky provedou diváka téměř celým stoletím před a poválečného Československa. Peripetie svých životních osudů odpovídají na otázku, co to znamená být ženou – Romkou ve společnostech (tedy jak v té romské, tak i v majoritní).

V romštině je zároveň zpravidla alespoň částečně moderována většina romských kulturních akcí a značná část romských hudebních interpretů v ní skládá texty svých písní, které na akcích zaznívají. Příkladem takových akcí, podporovaných Ministerstvem kultury, jsou např. oslavy Mezinárodního dne Romů. Romská organizace ARA ART, z.s. tyto oslavy pořádá např. v Praze, Statutárním městě Ostravě, Tanvaldu nebo Rokycanech. Jejich program je zaměřen na zviditelnění romského jazyka a podporu mluveného projevu a psaných literárních textů, a to ve spolupráci s dalšími partnerskými organizacemi, jako je Slovo 21, z.s. a jejich klub romských spisovatelů Paramisara (Vypravěči) nebo Nakladatelství Kher, které se zaměřuje také na romskou literaturu. Součástí tohoto programu bylo autorské čtení, debata a následný program zaměřen na děti a dětskou literaturu.

Všechny tyto aktivity a užívání romštiny v rámci jejich organizování jsou však vnímány jako jejich doplňková součást, přičemž mluvčí romštiny při těchto akcích vychází z pravidla ze svých jazykových kompetencí nabitých v rámci běžného života (např. se v jejich domácnostech mluvilo romsky). Nedomníváme se tak, že by užívání romštiny v tomto formátu iniciovalo rozšíření výuky romštiny v hlavním vzdělávacím proudu.

V dotačním programu Ministerstva kultury na podporu rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin jsou pak pravidelně podporována romská periodika, cílená na romskou mládež (časopis Kereka), romskou menšinu jako celek (Romano hangos) nebo odborné publikace zaměřené na studium a poznání romského etnika (Romano džaniben). Zároveň jsou podporovány i některé audiovizuální projekty (TUCE.TV, z.s. nebo Regionální televize, s.r.o.).

Romštinu prezentuje pro žáky základních a středních škol rovněž Muzeum romské kultury s výukovým programem Jdeme dlouhou cestou: Poznejte jazyk a literaturu Romů⁶, a

⁶ [Jdeme dlouhou cestou: Poznejte jazyk a literaturu Romů](#)

v neposlední řadě také veřejnoprávní rozhlas pořadem O Roma vakeren⁷. Dále mají školy možnost, prostřednictvím projektové výuky nebo spoluprací s neziskovými organizacemi, zapojit romštinu do výuky skrze kulturní projekty – např. divadelní představení, hudební workshopy, literární soutěže.

K popularizaci romštiny a romské kultury dále přispívají nedávno otevřené památníky romské kultury – v Letech u Písku a Hodoníně u Kunštátu, a také Centrum Romů a Sintů v Praze, které rozšiřují vzdělávací a kulturní aktivity již delší dobu etablovaného Muzea romské kultury. Povědomí o romské kultuře v neposlední řadě šíří populární festival Khamoro, který se koná již od roku 1999, jakož i iniciativa kolem paní Idy Kelarové a z.s MIRET⁸, podporující romské talenty.

Povědomí o romštině a jejím užívání také podporuje vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti Lucie Fuková. Ta ve svých příspěvcích (např. na sociálních sítích), zpravidla používá také romštinu. Zároveň romštinu užívá ve veřejném styku, čímž dochází k jejímu objevování se ve veřejném prostoru.

V roce 2024 rovněž proběhlo, pod záštitou vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti Lucie Fukové, čtení romských textů a jejich českých ekvivalentů. Toto čtení probíhalo ku příležitosti Mezinárodního dne romského jazyka a podíleli se na něm rovněž známé osobnosti z romské menšiny. Obdobná akce je rovněž plánována na listopad 2025, kdy by měl proběhnout nejdříve kulatý stůl týkající se stavu romštiny ve veřejném prostoru v České republice a Evropě včetně workshopu týkající se možností začlenění romštiny do hlavního vzdělávacího proudu a následně by mělo každý týden proběhnout krátké čtení romských textů a jejich českých ekvivalentů, do kterých by měli být zapojeny romské, ale i české veřejně známé osobnosti. Čtení bude probíhat online a bude tedy veřejně dostupné.

Slovenský jazyk

Doporučení Výboru ministrů pro Českou republiku týkající se slovenštiny

Zavést používání slovenštiny ve veřejném vzdělávání ve všech vhodných fázích, zejména v předškolním vzdělávání

Doporučení Výboru expertů

Zavést používání slovenštiny ve veřejném vzdělávání na všech vhodných úrovních, zejména v předškolním věku

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání umožňuje školám zařadit konkrétně slovenštinu jako další cizí jazyk. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy neneviduje zájem o výuku slovenštiny v mateřských, základních a středních školách, ani neneviduje statistická data o její výuce ve školách. Výuku ve slovenštině v mateřských, základních a středních školách je možné zajistit opět dle vnitrostátní legislativy, ale opět o tuto věc nebyl doposud zájem.

Slovenský jazyk je zpravidla také součástí vysokého školství, a to dvěma způsoby. Jednak existují vysoké školy, které se zaměřují na výuku slovenštiny v rámci svých studijních oborů

⁷ [O Roma vakeren | Radiožurnál](#)

⁸ [O Roma vakeren | Radiožurnál](#)

(viz tabulka č. 4), zároveň však na českých vysokých školách působí pedagogové, kteří používají při své výuce slovenštinu. Jakožto jejich mateřský jazyk. Tím se slovenština dostává do podvědomí široké veřejnosti a je udržováno vzájemné porozumění.

Tabulka č. 4 Studijní programy a obory na vysokých školách zaměřené na studium slovenštiny

Název vysoké školy	Obor
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity	Slovanské jazyky a literatury (se zaměřením na slovenštinu)
	Balkanistika
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy	Slovakistika / Slovenský jazyk a literatura
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Slavistická studia (se zaměřením na slovenský jazyk)
Filozofická fakulta Ostravské univerzity	Filologie – slovenský jazyk v rámci slavistiky

Vydávání dokumentů souvisejících s trestním řízením ve slovenštině zdarma

Obecně je třeba uvést, že podle § 2 odst. 14 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“): „každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá.“ V tomto ohledu přitom postačí, že dotyčná osoba prohlásí, že český jazyk neovládá. Osoba není povinna svoji neznalost jakkoli prokazovat a příslušný orgán činný v trestním řízení není povolán úroveň znalosti českého jazyka přezkoumávat.

Na toto ustanovení navazuje § 28 trestního řádu, který zní:

„(1) Je-li třeba přetlumočit obsah písemnosti, výpovědi nebo jiného procesního úkonu nebo využije-li obviněný právo uvedené v § 2 odst. 14, přibere se tlumočník; totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočnicka osobě, s níž se nelze dorozumět jinak než některým z komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob. Tlumočník může být zároveň zapisovatelem. Neuvede-li obviněný jazyk, který ovládá, nebo uvede-li jazyk či dialekt, který není jazykem jeho národnosti nebo úředním jazykem státu, jehož je občanem, a pro takový jazyk nebo dialekt není zapsána žádná osoba v seznamu tlumočnicků, ustanoví orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk jeho národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož je občanem. Jde-li o osobu bez státního občanství, rozumí se jím stát, kde má trvalý pobyt, nebo stát jeho původu. Využije-li obviněný právo uvedené v § 2 odst. 14, přibráný tlumočník přetlumočí na jeho žádost i jeho poradu s obhájcem, která je v přímé souvislosti s procesními úkony, a poradu v průběhu procesních úkonů.

(2) Za podmínek uvedených v odstavci 1 je třeba obviněnému písemně přeložit usnesení o zahájení trestního stíhání, usnesení o vazbě, usnesení o nařízení pozorování obviněného ve zdravotnickém ústavu, obžalobu, dohodu o vině a trestu a návrh na její schválení, návrh na potrestání, rozsudek, trestní příkaz, rozhodnutí o odvolání a o podmíněném zastavení trestního stíhání; to neplatí, jestliže obviněný po poučení prohlásí, že pořízení překladu takového rozhodnutí nepožaduje. Týká-li se takové rozhodnutí více obviněných, přeloží se obviněnému jen ta část rozhodnutí, která se jej týká, pokud ji lze oddělit od ostatních výroků rozhodnutí a jejich odůvodnění. Pořízení překladu rozhodnutí a jeho doručení zajišťuje orgán činný v trestním řízení, o jehož rozhodnutí se jedná.

(3) Jestliže s doručením rozhodnutí uvedeného v odstavci 2 je spojen počátek běhu lhůty a je třeba pořídit písemný překlad takového rozhodnutí, považuje se rozhodnutí za doručené až doručením písemného překladu.

(4) Za podmínek uvedených v odstavci 1 je třeba obviněnému písemně přeložit i písemnost neuvedenou v odstavci 2, je-li to zapotřebí pro zaručení spravedlivého procesu, zejména pro řádné uplatnění práva na obhajobu, a to v rozsahu určeném orgánem činným v trestním řízení, který je zcela nezbytný k seznámení obviněného se skutečnostmi, které jsou mu kladeny za vinu; není-li odůvodněnému návrhu obviněného, který využil právo uvedené v § 2 odst. 14, na pořízení překladu takové písemnosti vyhověno, orgán činný v trestním řízení, který řízení vede, o tom rozhodne usnesením. Namísto písemného překladu podle věty první lze písemnost nebo její podstatný obsah přetlumočit; ustanovení věty první se nepoužije, jestliže již byla tato písemnost nebo její podstatný obsah obviněnému přetlumočena nebo jestliže obviněný po poučení prohlásí, že pořízení jejího překladu nepožaduje. Proti rozhodnutí podle věty první je přípustná stížnost. Pořízení překladu a jeho doručení zajišťuje orgán činný v trestním řízení, který řízení vede.

(5) Práva uvedená v odstavcích 1 a 4 náleží i podezřelému.

(6) Za podmínek uvedených v odstavci 1 je třeba osobě, která je zadržena či zatčena, bez zbytečného odkladu písemně přeložit též poučení o jejích právech (§ 33 odst. 6 a § 76 odst. 5).“

Pokud tedy obviněný využije svého práva dle § 2 odst. 14 trestního řádu, ale i bez takového prohlášení, pokud je podle orgánu činného v trestním řízení obsah písemnosti třeba přeložit, musí mu být nejdůležitější rozhodnutí vydaná v průběhu trestního řízení přeložena (srov. § 28 odst. 2 ve spojení s jeho odst. 1). Překlad vyjmenovaných rozhodnutí přitom musí být obviněnému poskytnut orgánem činným v trestním řízení bez dalšího, žádost obviněného se v tomto ohledu nevyžaduje. Obviněný nicméně může prohlásit, že překlad rozhodnutí nepožaduje. Obdobně musí orgán činný v trestním řízení poskytnout písemný překlad poučení o právech osobě, která byla zadržena či zatčena. Ani zde se žádost této osoby nevyžaduje.

Osoba obviněná či podezřelá však může navrhnout, aby jí byly přeloženy i jiné písemnosti, než ty výslovně vyjmenované v § 28 odst. 2 trestního řádu. V takovém případě orgán činný v trestním řízení rozhodne, zda je překladu písemnosti třeba pro zaručení spravedlivého procesu, zejména pro řádné uplatnění práva na obhajobu. Orgán činný v trestním řízení rozhodne též o tom, v jakém rozsahu se písemnost přeloží. Vždy však musí být přeložena v takovém rozsahu, aby obviněný či podezřelý mohl z přeložené písemnosti seznat, co je mu kladeno za vinu. Pokud orgán činný v trestním řízení odůvodněnému návrhu nevyhoví, je proti jeho rozhodnutí přípustná stížnost.

Ať už jde o písemnost překládanou bez návrhu podle § 28 odst. 2 trestního řádu či na základě odůvodněného návrhu ve smyslu § 28 odst. 4 trestního řádu, zajišťuje překlad písemnosti orgán činný v trestním řízení. Náklady na pořízení překladu jsou přitom považovány za náklady, které jsou nutné k provedení trestního řízení ve smyslu § 151 odst. 1 trestního řádu. Tyto náklady proto nese stát.

Obviněný (podezřelý) je ústřední postavou trestního řízení. Rozsah překládaných písemností koresponduje s návětím článku 9 odst. 1 písm. a) Charty. Podle návětí článku 9 odst. 1 Charty

je podmínkou jeho aplikovatelnosti, že „soudce nebude považovat využití možností podle tohoto odstavce za překážku řádného výkonu spravedlnosti“ („is not considered by the judge to hamper the proper administration of justice“). Skutečnost, že rozsah překládaných písemností je omezen na ty, které obviněný potřebuje pro zajištění svého práva na spravedlivý proces, koresponduje s omezením v návěti článku 9 Charty, neboť překládání celého trestního spisu by nepřiměřeně prodloužilo a prodražilo trestní řízení, případně by oddálilo výchovné působení na odsouzeného a vedlo by tak k oslabení rychlého a efektivního dosažení účelu trestního řízení. Ve vztahu k obviněnému (podezřelému) je tak požadavek Charty naplněn.

Pokud jde o jiné osoby zúčastněné na řízení, mají v řízení vedlejší roli. Vzhledem k vzájemné srozumitelnosti češtiny a slovenštiny, jakož i společnému historickému vývoji, lze současně uvést, že vydávání překladů písemností souvisejících s trestním řízením i těmto osobám není v případě slovenštiny ve většině případů nezbytné, neboť příslušníci slovenské menšiny češtině zpravidla bez obtíží rozumí. Právo prohlásit, že osoba neovládá český jazyk ve smyslu § 2 odst. 14 trestního řádu, přitom zůstává zachováno.

V kontextu výše uvedeného lze mít za to, že ve vztahu k těmto jiným osobám slovenské národnosti nebudou podmínky aplikovatelnosti článku 9 odst. 1 písm. a) Charty de facto nikdy naplněny. Poskytování překladů osobám, jejichž mateřský jazyk je češtině natolik blízký, že jí bez problémů rozumějí, a to zvláště v písemné formě, která oproti ústní formě nepředstavuje výzvu z hlediska rychlosti sdělení, nářečí nebo výslovnosti, není nutné, a naopak pro svou nadbytečnost může představovat překážku řádného výkonu spravedlnosti. Nadměrné množství překladů by totiž mohlo nepřiměřeně prodlužovat trestní řízení a oddalovat dosažení jeho účelu. Je nutné zohlednit i skutečnost, že obviněný je mnohdy ve vazbě. Pokud by bylo nutné překládat písemnosti dalším osobám na trestním řízení zúčastněným, mohlo by to vést k prodlužování doby, po kterou obviněný ve vazbě setrvává. V krajním případě by tak v důsledku těchto průtahů mohlo dojít i k uplynutí nejvyšší přípustné doby trvání vazby, což by znamenalo propuštění obviněného na svobodu, a to i v situaci, kdy stále nepominuly vazební důvody.

Současná právní úprava dostatečně zajišťuje spravedlivé podmínky pro osoby, které neovládají český jazyk, včetně příslušníků slovenské národnostní menšiny, a efektivně chrání práva osob, proti nimž se trestní řízení vede, aniž by neúměrně zatěžovala orgány činné v trestním řízení a ohrožovala rychlý průběh trestního řízení a dosažení jeho účelu.

Závěrem uvádíme, že zavedení a plnění povinnosti orgánů činných v trestním řízení vydávat všechny dokumenty související s trestním řízením ve slovenštině všem stranám trestního řízení nebo dokonce všem osobám zúčastněným na trestním řízení by bylo administrativně a organizačně velmi zatěžující a zejména by to vedlo k neúměrnému prodloužení a prodražení trestního řízení, které má být především rychlé a efektivní, aby bylo možné co nejdříve výchovně působit na pachatele a zajistit ochranu společnosti před dalším pácháním trestné činnosti. Jak již bylo zmíněno, prodlužování řízení vede k prodlužování doby, po kterou je obviněný ve vazbě, a mohlo by dojít i ke zmaření účelu vazebního řízení. Zavedení takové povinnosti by nebylo možné bez výrazného zvýšení rozpočtových prostředků, přičemž je třeba poměřovat chráněné zájmy. Zároveň, jak je uvedeno výše, převažuje zájem na rychlém a efektivním trestním řízení a na omezení vazby obviněného na dobu nezbytně nutnou, což naplňuje omezení dle návěti článku 9 Charty („is not considered by the judge to hamper the proper administration of justice“).